

■ Sieć Badawcza Łukasiewicz - Warszawski Instytut Technologiczny

Programy wsparcia prac B+R

Historia europejskich programów wsparcia prac badawczo-rozwojowych sięga lat 80. ub. w. i uruchomionego wówczas Pierwszego Programu Ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego, na który wyasygnowano niecałe 4 mld euro. Program ten, który pierwotnie miał na celu wsparcie transgranicznej współpracy naukowej, został przekształcony w jeden z pełnoprawnych instrumentów kształtowania polityki naukowej i gospodarczej na poziomie ogólnoeuropejskim. Zmianie uległa również skala finansowania - budżet obecnej iteracji programu wsparcia prac B+R, programu ramowego Horyzont Europa, osiągnął poziom 95,5 mld euro. Środki te zostały przeznaczone na wsparcie projektów w kluczowych obszarach dla dalszego rozwoju europejskiej gospodarki oraz rozwiązywania najistotniejszych problemów cywilizacyjnych, przed jakimi stoi Europa i świat.

Chociaż obecna edycja jest już czwartą, w której polskie podmioty mogą brać udział, to jednak ta forma finansowania prac B+R w Polsce nie została

ugruntowana, głównie w związku z istotnymi barierami w zakresie pozyskania partnerów zagranicznych oraz brakiem popularności tego rodzaju finansowania.

Barieri te powodują, że zgodnie z danymi Komisji Europejskiej Polska w istocie pozostawała do tej pory płatnikiem netto w programach ramowych w zakresie badań i rozwoju.

Branżowe Punkty Kontaktowe

Celem zniwelowania barier utrudniających polskim podmiotom skuteczne aplikowanie o środki, a także celem wsparcia popularyzacji udziału polskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych zainteresowanych prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych w projektach finansowanych

Fot. Mathieu Stern on Unsplash

ze środków programu ramowego Horyzont Europa, w 2022 r. powołane zostały do życia Branżowe Punkty Kontaktowe. Projekt ten, realizowany przy instytutach Sieci Badawczej Łukasiewicz i finansowany ze środków przedsięwzięcia Ministra Edukacji i Nauki, dąży do integracji środowisk naukowych i przemysłowych na poziomie międzynarodowym w branżach kluczowych z punktu widzenia polskiej gospodarki, których pomysły wpisują się w obszary finansowania Horyzontu Europa, a następnie zapewnienie im niezbędnej wiedzy, wsparcia i sieci kontaktów, pozwalających na skuteczne aplikowanie o środki na finansowanie prac badawczo-rozwojowych w Programie.

Łącznie powołano 6 Branżowych Punktów Kontaktowych, obejmujących takie dziedziny jak: branża medyczna, elektromobilność, przemysł 4.0, innowacje IT/ICT, niskoemisyjne procesy przemysłowe, a także nowe technologie w produkcji i wykorzystaniu energii elektrycznej. Do wsparcia ostatniego z tych obszarów powołany został BPK Technologie Niskoemisyjne i Czysta Energia przy Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytucie Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego.

BPK Technologie Niskoemisyjne i Czysta Energia realizuje postawione przed nim cele, zarówno poprzez bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw i ośrodków naukowych zainteresowanych udziałem w międzynarodowych projektach badawczych lub ich realizacją, ale także poprzez organizację wydarzeń tematycznych, szkoleń i warsztatów oraz międzynarodowych spotkań brokerskich, skierowanych do odpowiednich branż. BPK TNCE wraz z Łukasiewicz - IMBiGS uczestniczy także w pracach partnerstwa europejskiego Built4People - inicjatywy łączącej Komisję Europejską oraz stowarzyszenia ECTP i World Green Building Council. Jest to jedna z kluczowych platform, w których określone są priorytety oraz obszary wsparcia w programie Horyzont Europa w poszczególnych latach.

Horyzont Europa dla energii

Mając na uwadze wyzwania, jakie stoją przed branżą energetyczną na wszystkich poziomach łańcucha wartości, konsumentami indywidualnymi, jak i energochłonnym przemysłem, w związku ze zmianami klimatu i rosnącymi cenami energii elektrycznej, w ramach obszaru Klimat, Energia, Mobilność programu ramowego Horyzont Europa wyasygnowano 15 mld euro. Środki te mają wspierać rozwiązania z m. in. takich dziedzin jak: nowe technologie w fotowoltaice i energetyce wiatrowej, nowe paliwa alternatywne, technologie materiałowe i procesowe dla budownictwa zeroemisyjnego, magazyny energii i akumulatory i wiele innych.

Celem zniwelowania barier utrudniających polskim podmiotom skuteczne aplikowanie o środki, a także celem wsparcia popularyzacji udziału polskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych zainteresowanych prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych w projektach finansowanych ze środków programu ramowego Horyzont Europa, w 2022 r. powołane zostały do życia Branżowe Punkty Kontaktowe

W projektach, co do zasady, mogą uczestniczyć podmioty niezależnie od swojej formy prawnej, zarejestrowane w kraju członkowskim Unii Europejskiej lub krajach partnerskich Programu. Tym samym, uczestnictwo w projekcie jest zależne nie od formy prawnej, tylko od kompetencji i zasobów, jakie dany podmiot wnosi do projektu. W związku z ogólnoeuropejskim charakterem problemów i tym samym finansowanych rozwiązań, projekty realizowane są w konsorcjach międzynarodowych, w których powinny być zrzeszone przynajmniej 3 podmioty z 3 różnych krajów. Kompetencje członków konsorcjów powinny się uzupełniać oraz w pełni pokrywać działania niezbędne do realizacji celów określonych przez Komisję Europejską dla danego naboru. O ile więc minimalnym wymogiem jest współpraca 3 konsor-

cjantów, znaczna większość projektów jest wdrażana przy współpracy większej liczby członków konsorcjum. W zależności od tematu naboru, kwota finansowania jednego projektu przeważnie waha się od 2 do 10 mln EUR.

Jak można skorzystać na uczestnictwie w programie?

W związku z interdyscyplinarnym charakterem oraz szerokim zakresem rzeczowym projektów w programie ramowym Horyzont Europa, podmioty uczestniczące w tych projektach mogą uzyskać różne korzyści. Za podstawową należy uznać możliwość udziału w tworzeniu kluczowych innowacji dla

najważniejszych europejskich branż, przy jednoczesnym zmniejszeniu ryzyka finansowego, jakim obarczone są prace B+R na etapie prac w warunkach laboratoryjnych, czy prototypowania. Współpraca europejska przy realizacji projektów badawczo-rozwojowych stanowi ogromną szansę na nawiązanie kontaktów biznesowych lub naukowych, które mogą zaowocować dalszą współpracą przy projektach komercyjnych.

Pomimo istotnych barier, jakie występują przed polskimi firmami i jednostkami naukowymi w uczestnictwie w projektach programu, to jednak identyfikacja i uwypuklenie ich przewag konkurencyjnych pozwoli na wykorzystanie szansy, jaką daje Horyzont Europa na prowadzenie w Polsce prac badawczych i tworzenie innowacji na najwyższym europejskim i światowym poziomie. □